

Márton Gábor tér - I.

Május 11-én Nagylaposon, az egykori iskola épülete melletti tér a Márton Gábor nevet vette fel. Marci bácsi 23 évig volt nagylaposi pedagógus. Az ünnepélyes avatáson Farkas Zoltánné, a Rózsahegyi Iskola igazgatója mondott ünnepi beszédet. Ennek első részét olvashatjuk itt:

Tisztelettel köszöntöm az ünnepi megemlékezés résztvevőit, a családtagokat, az egykori varjasi és nagylaposi diákokat és tanítóikat, és minden kedves érdeklődőt!

„Aki engem szeret, mind Marcinak hív” - mondta Marci bácsi, és valóban nehezen jön a szánkra, hogy Márton Gábor tanító úr. Szeretetet és tiszteletet fejeztek ki ezek a közvetlen szavak, hiszen számunkra ő volt a TANÍTÓ. Csupa nagybetűvel.

Gyakran volt alkalmam Marci bácsit hallgatni, olvastam az írásait, többször fogom szó szerint idézni, hiszen még mindig fülemben csengnek a szavai. Lássuk, milyen életút van e mögött a név mögött, mi áll a közösség tisztelete és szeretete mögött.

Marci bácsi 1924. december 11-én született Endrődön. Édesapja Erdélyből származott, aki többféle iparos mesterség kitanulása után a vasútnál kapott munkát. Megnősült, született 6 gyereke, de 1918-ban elvitte a spanyol nátha a feleségét és egyik gyermekét. Ott maradt özvegyen 5 gyerekkel. Aztán a sors úgy hozta, hogy egyik endrődi ismerőse, Szurovecz Imre ajánlott számára egy jóra való lányt, akinek odaveszett orosz fogságba a vőlegénye. Az ajánlatból házasság lett, és a család Petrozsényba költözött. Később a trianoni béke miatt eljöttek onnan a köröstarcsai tanyákra. Innen pedig szülői segítséggel hazajöttek Endrődre. Született még 6 gyerek, akik közül egy 2 éves korában meghalt.

Aztán 1931-ben újabb tragédia történt, a családfőt elvitte a tüdőbaj. Ott maradtak az árvák. *„Hát, borzasztó idők voltak”* emlékezett vissza Marci bácsi egyik írásában.

Az volt a szerencsénk, hogy a vasutas árvákról gondoskodott az állam. Így került be Marci bácsi a testvéreivel a MÁV nevelőintézetbe. A Boldogasszony sugárúton lévő intézetről úgy mesélt, hogy az maga volt a csoda. Szép környezet, fürdőszoba, könyvtár, játéktér, mindenük megvolt az ott lakó diákoknak. És ami ennél is fontosabb, kiváló tanárai voltak a fiúnevelőnek. Közülük leggyakrabban Paku Imrét emlegette, aki megszerettette vele az irodalmat.

Kiválóan tanult, szívta magába a tudományt, és élvezte a tudós pedagógusok társaságát. Jó eredményének köszönhetően beírták a szegedi tanítóképzőbe. Ekkor ismerte meg Juhász Gyula költői munkásságát, amit áhítattal csodált, és ekkor kezdett el verseket írni.

Amikor visszacsatolták Magyarországhoz Bácskát, akkor Újvidéken is nyílt egy nevelőintézet, és áthelyezték ide nevelőnek. Tanította a fiatalabbakat. Volt köztük olyan is, aki csak törte a magyart, de nagyon jó barátságban voltak. Marci bácsit elvarázsolta a történelem, az irodalom és élete részévé vált a sportolás.

Meglett a képesítő, beiratkozott a tanárképzőbe irodalom – történelem szakra, de közbejött a háború. Egy társával együtt gyalog indultak haza nagy kerülővel a csapatmozgások miatt. Erre így emlékszik: *„Két nap után hazaértünk, hát édesanyám meg volt lepve, mert 5 gyereke közül egyről sem tudott semmit.”*

Néhány nap múlva felkereste Csókási Béla, a polgári iskola igazgatója, hívta tanítani, mert a tanítók a fronton voltak, üresen álltak az iskolák. Elvállalta, és közben levelezőn folytatta az főiskolát.

Amikor visszajöttek a tanítók, Csejten kapott állást, ott maradt 5 évig. 1-8. évfolyamon váltva folyt a tanítás egész nap. Több mint 100 gyerek volt a keze alatt. A családok örültek, hogy van tanítójuk, ellátták mindennel, amire szüksége volt. Itt kezdte a színdarabokat írni, előadni, hogy a téli szezonban ne unatkozzanak a tanyasi emberek.

Itt kezdett a dolgozók iskolájában tanítani. Akinek 6 elemije volt, az letehetette a 8. osztályról a vizsgát. *„Szívesen tanítottam a felnőtteket, mert szép számmal voltak, és értelmes emberek voltak.”* – mondta. A gyerekekkel előadásokat tartottak, meghívták a szülőket, szépen összekovácsolta a közösséget.

Közben ideát megszervezték a Barátság labdarúgó csapatát, részben ennek tulajdonítható, hogy bekerült Endrődre tanítani. Itt Borbély Sándor igazgatása alatt tanított, az ő támogatásával szenvedélyesen szervezte a színielőadásokat, és neki köszönhetően színvonalas kulturális élet alakult ki községünkben.

Kutató, helytörténeti és írói munkáját töretlenül végezte és javaslatára adtuk az endrődi iskolának a Rózsahegyi Kálmán nevet.